

ALECSANDRI'S WORK AND THE ROMANIAN LANGUAGE LITERARY IN THE NINETEENTH CENTURY

Original title:

OPERA LUI ALECSANDRI ȘI LIMBA ROMÂNĂ LITERARĂ ÎN SECOLUL AL XIX- LEA

Prof., Ichim-Radu Mihaela Nicoleta

Ichim-Radu Mihaela Nicoleta
Scoala Gimnaziala " Mihai Dragan" Bacau
Inspectoratul Scolar Județean Bacau
Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Abstract

The poet Vasile Alecsandri has always had the conscience of the writer-citizen, his entire work being directly addressed to the public. His desire "to write" was the starting point in opening new paths, in literature in general, and in historical literature in particular. The importance of language in the destiny of the Romanian people was defined by Alecsandri as the most precious treasure that children inherit from their parents, the most sacred deposit left by past generations.

Keywords: *Alecsandri; writer-citizen; historical literature; folk poetry; poetic language; historic drama; literal language*

Cuvinte-cheie: *Alecsandri; scriitor-cetățean; literatura istorică; poezia populară; limbaj poetic; drama istorică; limba literară*

Limba este cea mai durabilă creație artistică a unui popor. Ea este un adevărat tezaur care se îmbogățește mereu, dar un tezaur care este pus la îndemâna tuturor, lăsat de generațiile trecute, generațiilor prezente, iar de acestea generațiilor viitoare. Un cuvânt sau o expresie, un vers sau numai o întorsătură de frază cuprind adeseori o întreagă înțelepciune a unui popor, gândirea lui cea mai intimă, filozofia lui cea mai adâncă.

Studiile despre stilul operelor literare au dobândit o anumită dezvoltare în mișcarea științifică mai nouă a țării noastre. Tot mai numeroși sunt cercetătorii care sunt atrași de investigarea, cu metode științifice, mijloacele de limbă prin care scriitorii de opere frumoase, adică artiștii cuvântului, exprimă concepțiile lor despre lume, sentimentele și viziunile lor. O dată cu revoluția culturală, produsă de trecerea către orânduirea

populară, arta a dobândit un nou conținut. Au apărut în operele artei și, prin urmare, și în cele ale literaturii, noi idei, noi tendințe, o nouă atitudine față de lume și societate, prin care toate acele opere să poată lucra cu factorii ideologici de seamă în dezvoltarea noii orânduiri și a limbii literare. Le rămâne artiștilor rolul de a înălța operele lor pe un plan din ce în ce mai înalt al măiestriei. Știința nu poate face altceva decât să secundeze lucrările artiștilor, studiind procedeele stilistice pentru a le recomanda scriitorilor actuali. Noile cercetări de stilistică literară au trezit însă anumite obiecții, unele formulate, altele neformulate. Există o mulțime de păreri și opinii care susțin această direcție însă, merită subliniată opinia conform căreia operele literare ar pune la dispoziția istoricului limbii, mai cu seamă istoricului limbii literare, un material. Acest lucru ne oferă și creația poetică a lui Vasile Alecsandri pe care o vom analiza pentru a afla structura limbajului artistic al bardului de la Mircești.

Stilul poeziei din perioada 1830-1860 are, comparativ cu proza acelorași scriitori un caracter mai unitar. Unitatea stilistică, manifestată mai ales în lirica epocii, poate fi explicată printr-o dublă influență, de care nu s-a detașat niciunul dintre reprezentanții poeziei pașoptiste.

O primă condiție care explică, în parte, unitatea stilistică a limbajului poetic, o constituie influența modelelor străine, de multe ori aceleași sau făcând parte din aceleași direcții ale liricii universale.

Scriitor a cărui valoare este incontestabilă, care a elaborat o vastă operă literară în mai bine de patru decenii, Vasile Alecsandri, a purtat statutul "regalității literare" în perioada pașoptistă și postpașoptistă, până la apariția marelui poet Mihai Eminescu. În prim plan, vocația scriitorului a fost înclinată către poezie și proză dar o dată cu funcția desemnată de către Sturza și datorită faptului că dramaturgia românească nu evoluase până la momentul respectiv, lucru generat și de influențele politice, Alecsandri a decis să reînnoiască conceptul de teatru prin operele sale care au fost de un real succes.

Contribuția sa la evoluția literaturii române a fost una de amploare întrucât varietatea operei sale, respectiv toată activitatea sa literară pot confirma acest lucru. Se poate deduce cu mare ușurință că Alecsandri a avut întotdeauna conștiința scriitorului-cetățean, întreaga sa operă fiind adresată în mod direct publicului. Calitatea cea mai de preț a fost dorința de a scrie care l-a însoțit pe tot parcursul activității sale creatoare și care a fost mai presus de orice. Această dorință, pe lângă celelalte trăsături ale scriitorului, a generat punctul de plecare în deschiderea unor noi drumuri în literatură.

Operă a colectivității scriitorilor care au trudit de-a lungul timpului pentru făurirea ei, limba literară evoluează în raport cu opera respectivă, cu modelele ce o înrăuiesc într-un chip sau altul și în raport mai cu seamă cu un comportament sau o personalitate a fiecărui scriitor în parte. Fiecare epocă își are stilul ei fie că este vorba de gospodărie, mobilier instrucție sau limbaj.

Scrișul lui Alecsandri rămâne dominat de prestigiul și de magia romantismului, de la întâia sa producție literară, nuvela *Buchetiera de la Florența* din 1840 și până la ultimele sale lucrări dramatice, inspirate fie din istoria națională, fie din lumea romană. Studiile de literatură comparată, și în special

monografia ce Charles Drouhet a consacrat raporturile lui Alecsandri cu scriitorii francezi, stau la îndemână cu sugestiile lor și invită la meditație. Hotărât lucru, așa cum a procedat la localizarea unei bune părți din repertoriul său dramatic, ale cărui prototipuri el însuși le-a indicat; Alecsandri n-a pregetat să împrumute celor mai de seamă dintre romantici generoasele lor sugestii și poate că nu e lipsit de semnificație a constata că în timp ce s-a tradus foarte mult din romantici, Vasile Alecsandri n-a lăsat niciun text romantic tălmăcit, cu toate că poezia lui e plină de reflexe romantice¹. Acestui prim strat romantic i s-a suprapus un al doilea strat, al literaturii populare, mai corect al poeziei populare, către izvoarele căreia Alecsandri a purces încă de timpuriu, în tovărășia prietenului său Alecu Russo.

Alimentată de aceste două surse, limba lui Alecsandri ar trebui să reprezinte expresia cea mai înaltă, cea mai rafinată, cea mai armonioasă a ceea ce Eminescu a definit în clasicul vers al *Epigonilor*: *Văd poeți ce-au scris o limbă ca un fagure de miere*. În schimb, Iorga care urmărea de aproape infiltrațiile cărturărești și de salon pe care Vasile Alecsandri le introduce în textura vastă a ingenuității poporului, ajunge la concluzii din cele mai nefavorabile, formulate cu acea artă a inciziei, ce-i este în totul proprie: „În refacerea și prefacerea cântecelor rîvna lui Alecsandri se simte și altfel. El, poetul cult, nu făcea decît arareori greșeli de ritm și de rimă; poetul necunoscut al munțiilor face foarte multe greșeli de acestea, dar în schimb nu greșește ca poetul saloanelor, în ceea ce privește limba. Culegerea lui Alecsandri este totuși plină de aceste greșeli”². Această acuzație Iorga o susține cu exemple suficiente să ne lase mai sceptici în privința erorilor de limbă, ce trebuiesc întotdeauna considerate sub unghiul unei largi relativități mai ales când este vorba de Alecsandri: *Puse prunca a cînta / Codrii prinseră a suna* zice Alecsandri, iar Iorga notează greșeala pentru *Codrii se puseră a suna*, ceea ce mărturisim, nu convinge chiar dimpotrivă.

Pe de o altă parte, Iorga aprobă principiul apropierii cântecului bătrânesc de balada cultă susținând că „poezia populară trebuie întregită din sine prin cercetarea tuturor variantelor. Pe când Alecsandri o întregeste de la el, în afară de spiritul ei și dă adesea o creațiune proprie, în care se păstrează și anumite elemente populare, dar numai de podoabă exterioară, nu de țesătură intimă”³. Cu toate obiecțiile de principiu sau de detaliu, un lucru este cert și anume că poezia populară colecționată de Alecsandri a adus prestigiu și folclorului și poeziei românești.

E drept însuși că Alecsandri a favorizat și nu o dată, impresia ce și-a făcut drum, despre o perfectă stăpânire a spiritului limbii românești, despre eventualele insuficiențe și incertitudini asupra limbii sale literare, toate aceste fiind de cele mai multe ori interpretate greșit.

Cunoscând starea de fapt a limbii române din vremea sa și intuind tendințele ei firești de evoluție, Alecsandri s-a folosit de marea bogăție expresivă a limbii noastre în întreaga sa operă literară. Importanța

¹ *De la Varlaam la Sadoveanu. Studii despre limba și stilul scriitorilor*. Editura de Stat pentru Literatură. p. 219

² *Nicolae Iorga apud De la Varlaam la Sadoveanu. Studii despre limba și stilul scriitorilor*, p. 222

³ *Ibidem*, p. 223

limbii pentru destinul poporului român era definită astfel de către scriitor: „Limba este tezaurul cel mai prețios pe care-l moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute și care merită să fie păstrat cu sfințenie de generațiile ce-l primesc. Ea este cartea de noblețe, testimoniul de naționalitate al unui neam; semnul caracteristic prin care membrii aceleiași familii se recunosc în marea diversitate a popoarelor din lume”⁴. Opiniile sale teoretice se referă nu numai la „a dezvolta limba românească cu un chip măsurat și înțelept”⁵, ci și la consecințele încălcării de către oricine a legilor firești de evoluție istorică a limbii. ”A se atinge fără respect de acest altar este o profanare; a cerca de a-i schimba forma sa originală, spre a-i da o aparență străină, este un act de pedantism și chiar de nebunie, intrun cuvânt a dezbină marea familie introducând diverse jargouri de les-naționalitate”⁶.

Problema unei limbi literare comune pentru toți românii a stat în centrul preocupărilor lui Alecsandri și ale colaboratorilor revistei ”România literară” în care pe parcursul mai multor numere au fost publicate numeroase articole ce susțineau ideea unei limbi comune.

Bibliografie

- [1]. ALECSANDRI Vasile, *Opere, vol I, Poezii*, Text ales și stabilit de G. C. Nicolescu și Georgeta Rădulescu-Dulgheru, Studiu introductiv, note și comentarii de G. C. Nicolescu, Editura Pentru Literatură, București, 1966
- [2]. ALECSANDRI Vasile, *Opere, vol II, Poezii*, Text ales și stabilit de G. C. Nicolescu și Georgeta Rădulescu-Dulgheru, Studiu introductiv. note și comentarii de G. C. Nicolescu, Editura Pentru Literatură, București, 1966
- [3]. ALECSANDRI Vasile, *Opere, vol III, Poezii*, Text ales și stabilit de Georgeta Rădulescu-Dulgheru, Studiu introductiv, note și comentarii de G. C. Nicolescu, Editura Pentru Literatură, București, 1966
- [4]. GALDI Ladislau, *Introducere în stilistica literară a limbii române*, Editura Minerva, București, 1976
- [5]. GHEȚIE Ion, *Baza dialectală a românei literare*, Editura Academiei Republicii Sociale Române, București
- [6]. DRAGOMIRESCU Gheorghe N., *Mică enciclopedie a figurilor de stil*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1975

⁴ Vasile Alecsandri *apud* Florin D. Popescu, p.7

⁵ *Ibidem*

⁶ *Ibidem*